

“La literatura és un joc i a més pots jugar-hi a canviar les regles”

Unai Elorriaga (Bilbao, 1973), Premi Nacional de Narrativa amb el seu primer llibre, *Sprako tranbia* (*Un tramvia a SP*, Proa), ha visitat Barcelona amb motiu de la traducció de *Vredaman*.

—A més del títol, els noms de persones i llocs són inventats i no corresponen a cap àmbit conegut. Hi deu haver un motiu literari en tot això, no?

—Sí. Els noms de les dues anteriors novel·les eren noms comuns i la meua il·lusió era que aquest llibre valgués per qualsevol racó del món. Em donava una mica de pudor deixar clar que eren persones del meu poble o del meu entorn.

—No he sabut trobar la relació entre el títol i el llibre.

—El nom és inventat i només serveix per cridar l'atenció. Els meus títols són companes que criden la gent. Amb *Vredaman*, la gent no sap si és euskera, anglès, català o finès. Crida la curiositat. Així el lector voldrà saber què passa darrere del títol.

—La novel·la segueix històries molt diverses, encara que relacionades, diverses no només argumentalment, sinó tècnicament. Varia des del punt de vista del narrador a la dinàmica, el to i els objectius. A diferència d'un trencaclosques, on totes les peces són de la mateixa mida, podríem dir?

—La definició és perfecta. Les peces poden formar un conjunt, però són molt diferents entre si. Canvia la veu, el narrador, el ritme, i la relació entre objectivitat i subjectivitat.

—Hi ha, darrere d'aquesta estratègia, un joc, el de relativitzar les normes convencionals de la novel·la?

—Sí. M'agrada el joc, però no només el joc sinó canviar-ne les regles. Així el joc es fa doble. M'agrada jugar a la literatura, no només perquè la literatura és un joc finalment, sinó perquè pots canviar-ne algunes regles. No totes, naturalment. I això és jugar a un doble joc. El doble joc s'explica molt bé en la història del camp de rugbi, dins d'un camp de golf.

—Una de les veus és la d'un nen. Però aquesta visió ingènua del món no encomana els diàlegs dels adults de les altres històries, mitjançant, penso, l'estilització?

—Jo sempre penso en l'oralitat i al capdavant la manera de parlar d'un nen no és tan diferent com la dels adults. La sin-

Unai Elorriaga, escriptor basc. La seva darrera novel·la, *Vredaman*, ha estat traduïda per RBA-La Magrana.

taxi, la morfologia, d'un nen és la que utilitzen la gent en un àmbit normal, col·loquial. Quan parlem no utilitzem més conjuncions que “i” i “o”. No parlem amb el “això no obstant”. I jo em fixo molt en la manera com parla la gent.

—Penseu que el llibre fa una defensa de l'oralitat en el sentit que l'expressió oral comporta una visió del món?

—Efectivament.

—A vegades en els vostres diàlegs hi apareix l'humor, per la via de l'absurd. És un element afegit a posta o producte espontani de l'oralitat buscada?

—De tot una mica. Hi ha ocasions que la situació ho proporciona i en d'altres que el ritme de la novel·la necessita una gota d'humor i llavors la busques.

—En aquesta voluntat de fugir del convencionalisme narratiu hi ha, us pregunto, el fet de no voler explicar cap procés d'aprenentatge, pel que fa al nen, ni de voler analitzar a fons la família?

—Clar. Sempre evito el dibuix exhaustiu, per evitar arribar a conclusions i dictar sentències. Mai no dic, això és blanc o negre. Em limito a obrir una finestra.

—Per tant, mai no es podrà qualificar la vostra visió de la família, no es podrà dir que és destructiva o elegíaca.

—No. Perquè la meua visió és molt parcial, no és absoluta ni contundent. I això m'agrada, que no es pugui qualificar, que no es pugui posar-hi etiquetes. Això de les etiquetes està bé per a les coses de col·legi, però per a l'art, no.

—Les històries del llibre no tenen un destí clar: només plantejament, ni nus ni desenllaç. Per no sacralitzar el final?

—Així és. No vull que sembli que el sentit de tot es troba al final.

—En aquest procés de recerca de la senzillesa de l'estil no heu pensat mai, aquí potser m'he passat de rosca i he de farcir la situació de més coses?

—Em passa això i el contrari. Quan escric tens molts dubtes. A vegades ho veus massa despullat i li has de donar més capes i d'altres, veus que hi acumules detalls sobers que cal eliminar. En tot el procés, el que mana és el dubte.

Lluís Bonada